

Ameriške in angleške čete prodirajo na francoski fronti

Vojaški oddelki in padalci presekali glavno cesto in železniške proge, ki vodijo v Cherbourg. General Eisenhower ima šestnajst divizij v Franciji. Berlin napovedal zavezniško invazijo Belgije.—Peta ameriška armada še vedno podi Nemce v Italiji.—Moskva naznanila obnovo bitk pri Tarnopolu.—Ameriški letalci potopili štiri japonske rušilce, dva pa poškodovali

London, 12. jun.—Ameriške in angleške čete so v prodiranju v Normandiji dosegle do točke, ki je oddaljena manj kot dvanajst milj od Cherbourga, se glasi uradni komunikacije. Zdaj naskakujejo Carentan, ki je deloma obkrožen.

Zavezniške in nacistične oklopne kolone so zavojevane v ljutih bitkah na severni in zapadni strani Caena, ki so morda uvod v velike nemške protinapade. Ameriške čete prodirajo z ozemlja pri Ste. Mere Eglise proti Montebourgu in Cherbourgu. Izvršile so prehod čez reko Mere-det z vzhodne in zapadne strani in odbile nemške napade na svoje pozicije.

Druge ameriške čete se vajo proti Carentanu z več strani. V prodiranju od Isingnyja in Treveriera skozi Lison so dosegle do severne konice Ceriseškega gozda. Angleške in kanadske čete se bližajo rekama Odon in Oren. Te so odbile vse nemške naskoke na svoje pozicije.

Radio Vichy pod nacistično kontrolo je poročal, da so enote zavezniške bojne mornarice bombardirale Toulon, veliko francosko mornarično bazo ob Sredozemskem morju. Poročilo trdi, da so Nemci potopili eno topničarko. Ali so se zavezniške čete izkrcale v južni Franciji, poročilo ne omenja.

London, 10. jun.—Ameriške čete in padalci so presekali glavno cesto in železniške proge, ki vodijo v Cherbourg, veliko pristaniščno mesto, v več krajih in zasedli Ste. Mere Eglise. Na drugi strani polotoka so v akciji britske in kanadske čete.

Bitka za posest polotoka se je poostрила. Nemške oklopne kolone pri Caenu so bile ojačane. Poročila pravijo, da zavezniški prodirajo naprej. Levo krilo ameriške armade prodira v smeri Carentana, važnega železniškega centra, in ob reki Viri. Ameriške čete so ustanovila nova mostišča pri Formignyju po okupaciji tega mesta. Poveljnik ameriške sile je general Omar Bradley.

Ameriške in britske bojne ladje so zbrane v bližini obrežja in pripravljene na bombardiranje nemških oklopnih divizij v trenutku, ko bodo vržene v protinapade.

Šesta zavezniška divizija, opremljena s tanki, je zavojevana v ljutih bitkah z oklopnimi kolonami maršala Erwina Rommela, enote britske armade pa prodirajo po cesti na južno-zapadni strani Bayeuxa proti St. Lo.

Kljub slabemu vremenu se zavezniška oborožena sila jači. Berlin poroča, da ima general Dwight D. Eisenhower šestnajst divizij v Franciji. V bitkah je zavojevanih okrog 400.000 mož, 200.000 na vsaki strani.

Britski, kanadski in poljski rušilci so potopili dve nemški bojni ladji, tri pa poškodovali v bližini otoka Ushanta ob Bretonskem polotoku. Od začetka invazije so zavezniški ujeli čez 6000 Nemcev.

Radio Berlin je napovedal zavezniško invazijo Belgije med Dunkirkom in Ostendom. "Divizije, pripravljene za invazijo Belgije, so zbrane v severovzhodni Angliji in na Škotski."

skem," pravi Berlin. "Skupna akcija se pričakuje nekje med Dunkirkom in Ostendom. Poleg Montgomeryjeve armade ima general Eisenhower na razpolago 50 divizij za invazijo Belgije."

Nemško poveljstvo je priznalo, da zavezniški držijo tri važna mostišča. Glavno je na zapadni strani ustja reke Orne, drugi dve pa pri Fort Bessinu in Quineville. Ljute bitke divjajo pri Caenu, ki je še v nemških rokah.

Rim, 10. jun.—Peta ameriška armada je prodrla 20 milj daleč in okupirala Viterbo, 45 milj severno od Rima, važno cestno in železniško križišče. Prej so zavezniške čete zasedle Civitavecchio, pristaniščno mesto, Vetrallu in Tarquinio.

Ostanki armade feldmaršala Kesselinga še vedno beže pred zavezniški. Izgleda, da se ne bodo ustavili, dokler ne dosežejo črte pri Florenci, 150 milj proč od Rima. Ameriška in britska bojna letala mečejo bombe na bežeče nemške kolone. Poročilo pravi, da so bombe razbile 323 nemških motornih vozil in 106 železniških vagonov.

London, 10. jun.—Moskva je naznanila obnovo bitk pri Tarnopolu, stara Poljska. Naznanilo je sledilo poročilo, da se ruske armade pripravljajo za ofenzivo na vzhodu.

Sovjetske čete so zasedle strategične hribe na severni strani Jasija, Rumunija, po ljuti bitki, v kateri je padlo več sto Nemcev. Poročila iz Berna, Švice, omenjajo širjenje nepokoja v Rumuniji, Bolgariji in na Ogrskem. Predsednik rumunske vlade Antonescu, Hitlerjeva lutka, bo morda resigniral.

Zavezniški stan. Nova Gvineja, 10. jun.—Ameriški letalci so napadli japonsko brodovje pri otoku Manokwaru, holandska Nova Gvineja, in potopili štiri rušilce, dve drugi bojni ladji pa poškodovali, poroča glavni stan generala Douglasa MacArthurja.

Drugi roji ameriških bombnikov so bombardirali japonske baze na otokih Truk, Holmehera, Ponape in Pakin. Bombe so porušile več vojaških naprav in zanelle požare.

Kandy, Ceylon, 10. jun.—Zavezniške čete so v akcijah v vseh sektorjih indijsko-burmanske fronte. Ameriške in kitajske kolone pod poveljstvom generala Josepha Stilwella so zasedle več krajev v severni Burmi. Britske in indijske čete so porazile Japonce v bitki na južni strani Kohime.

General de Gaulle obišče Ameriko

Razgovori o priznanju francoskega odbora

Washington, D. C., 10. jun.—Predsednik Roosevelt je na sestanku s časniki razkril, da je dobil formalno prošnjo glede obiska generala Charlesa de Gaulle, predsednika francoskega narodnega odbora, Washingtona. Prošnjo je poslal admiral Raymond Fenard, osebni predstavnik generala v Ameriki.

Amerika priznava De Gaulle

Unija zahteva zasego lastnine družbe

Nova stavka proti Montgomery Ward & Co. se obeta

Washington, D. C., 10. jun.—Samuel Wolchok, predsednik unije United Retail, Wholesale & Department Store Employees, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij, je na zaslujanju pred kongresnim odsekom zahteval ponovno zasego lastnine Montgomery Ward & Co. v Chicagu po federalni vladi. Trdil je, da bo le zasega prisilila kompanijo v sprejetje zahtev unije.

Konflikt med unijo, vojnimi delavskim odborom in kompanijo je izzval stavko, kateri je sledila zasega lastnine kompanije po federalni vladi 25. aprila. Wolchok je pred odsekom, ki preiskuje legalnost zasega lastnine kompanije, dejal, da bo unija ponovno oklicala stavko, če bodo njene zahteve odbite.

Vojni delavski odbor je ponovno odredil, da mora kompanija podaljšati veljavnost stare pogodbe do sklenitve nove. Ta vsebuje tudi provizijo o unijski delavnici. Sewell L. Avery, načelnik odbora direktorjev, je naznanil, da kompanija ne bo nikdar podpisala pogodbe s provizijo o unijski delavnici.

Wolchok in James B. Carey, tajnik-blaginjak CIO, ki je tudi nastopil pred kongresnim odsekom, sta obdolžila Averyja odgovornosti za konflikt, ker se noče pogajati z unijo. Carey je udaril tudi po kongresu. Dejaj, da je več raketirjev v kongresu kot v unijah CIO.

Marshall, King, Arnold v Londonu

Važna posvetovanja o vojni strategiji

Washington, D. C., 10. jun.—Predsednik Roosevelt je razkril, da so trije vodilni ameriški poveljniki dospeli v London in da se tam vrše posvetovanja o vojni strategiji in zavezniški ofenzivi proti nemški oboroženi sili v Evropi.

V Londonu so general George C. Marshall, šef generalnega štaba; general Henry H. Arnold, vrhovni poveljnik ameriške letalske sile, in admiral Ernest J. King, vrhovni poveljnik ameriške bojne mornarice. Z njimi vred so prišli v London člani generalnega štaba.

Marshall, Arnold in King so konferirali s predsednikom Rooseveltom zadnji teden nekaj ur po zavezniški invaziji Francije. Mnenje prevladuje, da bodo v Londonu sprejeti zaključki o vodstvu zavezniških operacij, katerih cilj je zdrobitev nacistične oborožene sile v Evropi.

le kot predsednika francoskega odbora. Vsi napori, da prizna ta odbor kot začasno vladno francoske republike, so se izjalovili. Samo sovjetska Rusija mu je dala polno priznanje.

General De Gaulle in Roosevelt sta se prvič sestala lansko pomlad v Casablanci. Od takrat se širijo govorice, da De Gaulle ni napravil posebnega vtisa na Roosevelta in da se mu ni priključil. Pričakuje se, da ni vprašanje priznanja odbora predmet diskuzij v Washingtonu. Možnost je, da bo De Gaulle prišel v Washington prihodnji mesec.

LANGE ZA KOOPERACIJO MED POLJAKI IN RUSI

Profesor pojasnil vtise z obiska Sovjetske unije

RAZGOVORI S STALINOM IN MOLOTOVOM

Chicago, 10. jun.—"Poljski Američani lahko store največ za svojo rojstno deželo, če delujejo kot Američani in zavzamejo stališče kooperacije s sovjetsko Rusijo." Tako je izjavil Oscar Lange, profesor ekonomije na čikaški univerzi, po povratku v Chicago iz Rusije, kjer se je mudil šest tednov.

Lange je naglasil, da ni komunist in da je premier Stalin, s katerim je govoril dve uri in dvajset minut v Moskvi, vedel, da ni komunist. Imel je tudi dve konferenci z zunanjim komisarjem Molotovom in razgovore z delegacijo poljskega narodnega sveta v okupirani Poljski, ki je dospela v Moskvo, ko se je on tam nahajal. V Rusijo je odpotoval na povabilo Zveze poljskih rodoljubov in poljske armade.

"Poljska armada v Rusiji predstavlja močno silo," je rekel Lange. "Štela je 80.000 vojakov, ko sem se nahajal tamkaj. Ta mesec se bo povečala na 100.000 in pred koncem tega leta bo štela milijon vojakov. Njeni voditelji so odprto izjavili, da so proti uvedbi sovjetskega političnega in ekonomskega sistema na Poljskem. Dejstvo, da so sovjeti oborožili in opremiti to armado, je dokaz, da je sovjetska vlada odkritosrčna v svojih namelih napram Poljski. Voditelji so izjavili, da so hvalile Sovjetski uniji za pomoč in da verujejo v zagotovilo sovjetske vlade, da se ne bo vmešavala v poljske notranje zadeve. Vojski hočejo močno, neodvisno in svobodno Poljako. Ljudstvo mora izvoliti vladu in ona mora uživati popolno svobodo govora, tiska, zborovanja in vere. Vojski zahtevajo tudi agrarne reforme, razdelitev veleposestev med kmete, podpravljanje velikih industrij in bank."

Lange je rekel, da Zveza poljskih rodoljubov v Rusiji je proti poljski ubežni vladi v Londonu iz razloga, ker veliko število njenih članov predstavlja stari režim ekonomskih prednosti in privilegijev. V svojem kratkem govoru po radiu je Lange ponovno poudaril svoje mnenje, da je Stalin za stabilizacijo ekonomskih pogojev v sovjetski Rusiji in da je uverjen, da mu bo močna Poljska omogočila doseg tega cilja.

S profesorjem vred je obiskal Rusijo rev. Stanislav Orleanski, poljsko-ameriški duhovnik iz Springfielda, Mass. Slednjega so avtoritete katoliške cerkve disciplinirale, ker je zapustil svojo faro brez dovoljenja. Lange ni hotel komentirati potežkoč tega duhovnika po povratku v Ameriko.

Haupt spoznan za krivega izdajstva

Chicago, 10. jun.—Hans Max Haupt, oče Herberta Haupta, nemškega špiona, ki je bil usmrčen na električnem stolu, je bil ponovno spoznan za krivega izdajstva po poroti, kateri je tvorilo šest moških in šest žensk. Obravnava se je vršila pred federalnim sodnikom J. P. Barnesom. Minimalna kazen je pet let zaporu in plačitev \$10.000.

Domače vesti

Ubit v premogovniku
Barton, O.—Dne 26. maja je padla plast kamenja na rojaka Josepha Uduca in ga ubila. Njegov pravi primerek je bil Perle. Doma je bil s Kersin vrha pri Krškem. Zapušča dva sinova in eno hčer, v Clevelandu, O., pa dve sestri.

Smrtna nesreča
Arma, Kans.—V Mulberryju se je smrtno ponesrečil Frank Cop, star 39 let in član društva 434 SNPJ. Rojen je bil nekje na Hrvaškem in v Ameriko je prišel l. 1920. Nesreča se je pripetila, ko je položil puško na avtomobil, da se odpelje na tri milje oddaljeno farmo. Puška se je sprožila in krogla ga je zadela pod srce. Zapušča ženo, mater v Kansas Cityju, eno sestro in tri polbrata, ki so vsi pri vojaki.

Stavka članov avtne unije končana

Produkcija letalskih motorjev obnovljena

Lockland, O., 10. jun.—Okrog 15.000 delavcev, članov avtne unije CIO, ki so zastavali proti Wright Aeronautical Corp., se je vrnilo na delo na ukaz vojnega delavskega odbora. Produkcija motorjev za ameriška bojna letala je bila obnovljena.

Polkovnik George K. Strong iz Detroita, direktor dobavljalne divizije ameriške letalske sile, je dejal, da je zadovoljen z odločitvijo stavkarjev. Ti so bili posvarjeni, da bodo vsi odločeni, če se ne vrnejo na delo. Stavka je izbruhnila zadnji ponedeljek v znak protesta proti transferiranju sedmih zamorskih delavcev v departament, kjer so bili uposleni samo belopolci. Kompanije je odredila transferiranje zamorcev z odobritvijo uradnikov avtne unije.

Dubinsky izvoljen za predsednika unije

Resolucija o Rusiji izvala vročo debato

Boston, Mass., 10. jun.—Konvencija unije International Ladies Garment Workers, včlanjena v Ameriški delavski federaciji, je bila zaključena. David Dubinsky je bil ponovno izvoljen za predsednika. To je že njegov četrti termin.

Pred zaključkom konvencije je bila sprejeta resolucija s pozivom na rusko ljudstvo, naj formira svobodno strokovno unijo, ki naj bi nadomestila sedanje po sovjetski državi dominirane organizacije.

Resolucija je izzvala ostro debato za in proti. Dubinsky je v teku debate prvič razkril, da je bila konferenca Svetovnih strokovnih unij, ki se je imela prirediti 5. junija v Londonu, prekinjena, ker so sovjetske strokovne unije namignile, da ne bodo poslale delegatov na konferenco.

Hillman nastopi pred senatnim odsekom

Washington, D. C., 10. jun.—Sidney Hillman, načelnik odbora za politično akcijo Kongresa industrijskih organizacij in predsednik unije Amalgamated Clothing Workers, bo prihodnji torek nastopil pred senatnim odsekom, ki vodi preiskavo trošilne denarja za financiranje vojniških kampanj. Naznanilo, da je bil Hillman pozvan k zaslišanju, je objavil senator Green, demokrat z Rhode Islanda in načelnik odbora. Člani odbora so soglasno zavrnili predlog senatorja Fergusona, republikanca iz Michigana, da se odredi preiskava proti odboru CIO, predsednik Hillman nastopi pred odsekom.

Nov predsednik italijanske vlade

Vodja podtalnega gibanja dobil pozicijo

Rim, 10. jun.—Maršala Pietra Badoglija, organizatorja puča, ki je rezultiral v strmoglavljenju Mussolinijevega fašističnega režima v septembru preteklega leta, je nasledil kot predsednik nove italijanske vlade Ivanoe Bonomi, vodja podtalnega gibanja v Rimu v času nemške okupacije mesta. Bonomi je star 70 let in bil je premier l. 1921 in 1922.

Naznanilo o formiranju nove vlade je bilo objavljeno po seji voditeljev italijanskih političnih strank in reprezentantov zavezniške kontrolne komisije. Naznanilo sta objavila Badoglio in prestonaslednik Umberto, kateremu je kralj Viktor Emanuel izročil oblast po zavezniški okupaciji Rima. On je še ostal kralj in načelnik savojske dinastije.

Viktor Emanuel je držal besedo, katero je pred nekaj meseci dal zavezniškim vojaškim voditeljem, da se bo odpovedal oblasti, katero je imel skoro 44 let, ko bodo zavezniške armade vkorakale v Rim in ga osvobodile. S tem je zadovoljil vseh šest političnih strank — akcioniste, komuniste, delavske demokrate, krščanske demokrate, liberalce in socialiste.

Apel na Francoze za pomoč

Osvoboditev je blizu, pravi Eisenhower

London, 10. jun.—General Dwight D. Eisenhower, vrhovni poveljnik zavezniške sile, ki je invadirala zapadno Evropo, je objavil proklamacijo z apelom na Francoze, naj pomagajo zavezniškom z vsemi razpoložljivimi sredstvi. Proklamacija se glasi:

"Državljeni Francije! Dan osvoboditve je prišel. Vaši tovariši v orožju so na francoski zemlji. Ponosen sem, ker imam pod svojim poveljstvom junake francoske čete, ki so se izveščale za akcijo proti sovražniku in so nestrpno čakale na dan, ko se bodo udeležile borbe za osvoboditev svoje domovine. Prišli smo zedinjeni, da na bojiščih zaključimo vojno, katero ste zadnja leta podpirali s svojim odporom proti nacistični okupacijski sili. Uničili bomo nacistično trdnost, da bodo ljudstva Evrope spet živevala v svobodi. Kot vrhovni poveljnik zavezniške oborožene sile vas opozarjam, da se morate pokoriti ukazom, ki so bili že izdani in onim, ki bodo izdani. To je važno in potrebno. Zanašam se na vas, da boste kooperirali z nami in nam pomagali v vseh ozirih. Naš glavni cilj je totalno uničenje nacistične Nemčije in vzpostavitev zgodovinskih svobodščin v Franciji. Sovražnik se bo v svojem obupu odločno boril, toda poraz je neizbežen. Naša stvar je pravična, naša armada močna. Z Rusi, našimi hrabrimi zavezniki na vzhodu, bomo korakali naprej v gotovo zmago."

Eisenhower je zagotovil francosko ljudstvo, da si bo lahko izbralo vladu, kakršno bo hotelo, ko bo vojna zaključena z zmago zaveznikov.

Deset vojaških letalcev se ubilo

Honolulu, Havaji, 10. jun.—Deset vojaških letalcev se je ubilo, ko sta dva bombnika tresčila na tla in se razbila. Nesreča se je pripetila v rezidenčnem distriktu tega mesta.

BIDDLE NASTOPI PROTI MIHAJLO- VIČEVEMU AGENTU

Priporočil je akcijo v pismu državnemu tajniku Hullu

**NEMCI PORAZENI V
BITKI PRI CERKNICI**

Washington, D. C., 10. jun.—Federalni justični tajnik Francis Biddle je storil korake proti agentu jugoslovanske ubežne vlade, ki širi propagando v prilog generalu Mihajloviču v Ameriki. Zahteval je, da se ime tega agenta odstrani z liste agentov Združenih narodov, ki imajo posebne privilegije.

Prižadeti agent je Miloje N. Sokić, ki ima svoj urad v New Yorku. Sokić se je registriral pri federalnem justičnem departmentu kot uradni publicistični agent jugoslovanske ubežne vlade. Kot tak razpečava Mihajlovičeve buletine in poročila v Ameriki.

Justični tajnik Biddle je priporočil akcijo proti Sokiću, v pismu državnemu tajniku Cordellu Hullu. Zakon, ki zahteva registracijo agentov tujih vlad v tej deželi, določa tudi odobritve državnega departmanta, preden se imena agentov vpišejo ali zbrisejo s seznama.

Justični departament ni pojasnil razlogov glede akcije proti Sokiću, toda diplomatje vidijo v tej nadaljnjo znamenje, da se Amerike obrača proč od Mihajloviča. Očitno je, da se je postavila na stran maršala Tita, poveljnika jugoslovanske osvobodilne armade, ki vodi borbo proti nemški okupacijski sili v Jugoslaviji.

London, 10. jun.—Partizani maršala Tita so zadali težke udarce Nemcem v bitkah v zapadni Bosni. Radio Svobodna Jugoslavija poroča, da so partizani odbili nemške napade na svoje pozicije pri Gračacu v bližini Jadranskega morja in razpršili 700 sovražnikov v bitki pri Cerknici na Notranjem. Titov glavni stan je prej naznanil, da so ojačani nemški vojaški oddelki reokupirali Ribnik, mesto v zapadni Bosni, 110 milj južnovzhodno od Zagreba, hrvaške prestolnice. V ljuti bitki pri Milinisti so partizani porazili Nemce in jih vrgli nazaj.

Farley resigniral kot načelnik demokratske stranke

New York, 10. jun.—James A. Farley, je resigniral kot načelnik državnega odbora demokratske stranke. To pozicijo je imel 14 let. Kot vzrok je navedel poslovne dolžnosti, politični krogi pa trdijo, da je pravi vzrok opozicija proti ponovni nominaciji Roosevelta za predsedniškega kandidata demokratske stranke. Farley je kot načelnik osrednjega odbora stranke vodil prvo in drugo Rooseveltovo predsedniško kampanjo, prišla pa sta v konflikt, kot je Roosevelt tretjič kandidiral za predsednika. Farley je dejal, da se bo udeležil konvencije demokratske stranke v Chicagu 19. julija kot delegat. On je načelnik odbora direktorjev Coca-Cola Export Corp.

Unije proti reviziji zakona o kontroli cen

Chicago, 10. jun.—Unije Kongresa industrijskih organizacij, Ameriške delavske federacije in železniške bratovščine so naznanile skupno kampanjo, da preprečijo revizijo zakona o kontroli cen v kongresu. Izjavile so, da bi revizija zakona zavezala roke uradu administracije cen.

Domača fronta

(Office of War Information, Washington, D. C.)

PROSTOVOLJCI ZA TRGOVSKO MORNARICO

Uprava za pomorski promet je začela, da se je v zadnjih dnevih priglasi v 40 velikih mestih več nego 7000 mladim možem med 16 in 17 in pol letom za vžbanje v pomorski službi. Okoli 600 mladeničem, ki spadajo v to starostno skupino in so bili sprejeti, je bilo naročeno, naj se nemudoma prijavijo na stanice za vžbanje v pomorski službi.

Uradniki WSA so dejali, da odkar se je vojna pričela, je bilo to največje število prijavljencev in je presegalo število vseh prejelih prijav, če računamo za podobno dobo.

Pri WSA so dejali, da je sprejem mladih mož v trgovsko mornarico stara navada. Že leta so Velika Britanija, Norveška, Danska, Francija in Švedska gojile žele za kadete trgovske mornarice, ki so pripravljale mladeniče za življenje na morju, in so dajale tem deželam izvežbane in sposobne pomorščake.

TRJE VOJNI FILMI

Tri 16 mm vojni filmi iz vojnega oddelka, ki so bili do sedaj zadržani, bodo sedaj dani na razpolago javnosti skozi občinske organizacije, ki se za to zanimajo, da bi jih kazale med kampanjo petega vojnega posojila, ki se vsi od 12. junija do 1. julija. Film so "Poročilo od obrežja", ki je na kratko invazija Italije pri Anziju; "Poročilo iz vojnega letalstva", ki kaže napad osme zračne sile v zasedeni Franciji ter Nemčiji in peto zračno silo v akciji pri Port Moresbyju v Novi Gvineji in pa "Kaj tvori bitko", ki kaže načrte in izvedbo invazije na Marshallske otoke z združenimi udarnimi močmi na zemlji, z morja in iz zraka.

Urad za vojna obvestila je dejal, da so ti filmi lahko prišli v javnost zaradi sodelovanja vojnega in finančnega oddelka. Krajevne organizacije, ki hočejo videti te filme, da jih bo javnost videla, morajo stopiti v stik z najbližjo 16 mm filmsko knjižnico ali pa z okrajnim odborom vojnih financ in blaginje Združenih držav. Film bodo med kampanjo petega vojnega posojila dostavljali zastoj.

ŠE VEČ MATER BO SPREJETIH V VOJNE SLUŽBE

Ker je 1.500.000 manj moških delavcev za vojno produkcijo kot jih je bilo v marcu 1943 in 5.410.000 manj nego v marcu 1942, je Joseph D. Keenan, podpredsednik odbora za vojno produkcijo poudaril, da leži rešitev tega problema na ženah, ki že itak zavzemajo vsako tretje mesto v vojni službi.

"Mnogo mater je v vojni službi in mnogo žena, ki jih bodo rekrutirali, so matere," je dejal uradnik WPB. "To pomeni, da morajo vsi odbori posvetiti posebno pažnjo naraščajoči potrebi za skupinsko otroško oskrbo."

Keenan je dejal, da "je bila produkcija omejena zaradi pomanjkanja delavcev, ker nismo preskrbeli za otroško oskrbo."

Dejal je, da je pregled odbora za vojno delavstvo iz 165 mest pokazal, da je bilo v 69 mestih težko rekrutirati delavke, ker ni bilo ničesar preskrbljenega za otroško oskrbo. Vse občine bi morale mobilizirati odbore, ki predstavljajo socialne agencije delavske organizacije in organizacije delodajalcev zato, da bodo sodelovali z vzgojnimi odbori za pridobitev federalnih fondov za otroška zavetišča skozi "Federal Works Agency".

Predstavnik WPB je dejal, da veličanska bitka, ki je pred nami, zahteva nadaljnje žrtve ne samo od tistih, ki nosijo vojaške in mornariške uniforme, a tudi od vsakega delavca na produkcijski fronti. Keenan je hvalil vojne uspehe ameriških delavcev, ki so izdelali za \$100.000.000 vrednosti vojnega materiala med julijem 1940 in januarjem 1943, in dodal, da "kljub tožbi kritikov so ameriški delavci strašno ponosni na svoje uspehe."

ODBORI ZA ODMERKE

Po izjavi urada za upravo cen je še 90.000 prostovoljcev nujno potrebnih za vsaj pet ur dela na teden pri krajevnih odborih za vojne cene in odmerke po vsej deželi.

Vsak od 91.237 članov krajevnih odborov za odmerke mora vpisati po enega pomočnika v dobi dveh tednov zato, da se razširi kampanja za kontrolo cen po vsej deželi. Več kot 40.000 prostovoljnih pomočnikov pomaga pri 5.500 krajevnih podružnicah OPA za izvršitev pregleda in prostovoljnih pogodb trgovca-odjemalca v teh važnih službah na domači fronti.

ŽIVEŽ ZA TUJCEMSTVO

Agrikulturni oddelek je poročal, da je množina hrane, odposlana v marcu vsem agencijam, ki se s tem pečajo, znašala 798.736,255 funtov, medtem ko je bilo v februarju odposlanih 865.884,856 funtov. Odpošiljave vključujejo "lend-lease" izvoze, denarne prodaje vojski in drugim državnim agencijam, dobave za karibejske in teritorialne zasilne programe in direktno distribucijo civilnim grupam, kakor tudi Rdečemu križu in tujim pomožnim skupinam.

Odpošiljave za "lend-lease" so skupno znašale 590.234,920 funtov, a v februarju je izvoz znašal 598.717,657 funtov. Glavni proizvodi, dobavljeni našim zavzemnikom, so bili v sledečem razmerju: Mlečni izdelki in perutnina, 7:8; meso 4:2; masti in olje 4:7; sadje in zelenjava 9:1; žitni izdelki 17:5; sladkor 12:1; posebna dobavila 3, tobak 1, bombaž 1:6.

V marcu so "lend-lease" odpošiljave bile poslane v Britski imperij 64,3%, Rusija 29,5% in v druge dežele, kot Grčijo, severno in zapadno Afriko in za Francoski odbor za narodno osvobodjenje 6,2%.

PRODUKCIJA VENTILATORJEV

Odbor za vojno produkcijo je naznanil, da bo izdelovalcem dovoljeno izdelati 100.000 električnih ventilatorjev 12 in 16 inčev v diametru, če jim bo to mogoče, da ne bi to motilo vojne industrije.

Zemljevid Italije z Rimom, ki so ga okupirale zavezniške armade.

WPB je dejal, da bo število ventilatorjev zadostno za najnujnejše potrebe v vojski, bolnišnicah in industriji. Teh ventilatorjev se ne bo dobilo za dom ali pa pisarno.

W. L. Clayton, administrator za odvisno vojno lastnino, je naznanil sestavo pododborov, ki bo študiral načine in sredstva, kako bi manjša trgovska podjetja prevzela odvisno vojno lastnino.

Pododboru na čelu je Maury Maverick, ki je predsednik manjših tovarn za vojno produkcijo. Druge federalne agencije, ki so tudi reprezentirane, so Reconstruction Finance Corporation, the Procurement Division of the Department of Treasury, Department of Justice and War Production Board.

Zahteva in zanimanje malih podjetij, kar se tiče pridobitve odvisne vojne lastnine, je bila priznana v poročilu o vojni in povojnih prilagoditvah, ki ga je pripravil 15. februarja Bernard Baruch, kakor tudi John Hancock. Ko je bila ustanovljena administracija za odvisno vojno lastnino, je postal predstavnik agencije manjših vojnih tvornic član vrhovnega odbora. Interesi malih podjetij so tudi predstavljeni v odboru industrijskih svetovalec pri odboru za vojno produkcijo. Ti svetovalni odbori bodo tesno delali z agencijami, ki delujejo pod direktivami administratorja odvisne vojne lastnine.

Mr. Clayton je dejal, da je eden vodečih načel administracije odvisne vojne lastnine, da so odviski razdeljeni v takih razmerjih, da bodo lahko vse vrste industrij, male in velike, sodelovale.

Madžarska vlada sebi židom

Zurich, Švica. (ONA) — Madžarska vlada je zagrozila skozi svoje uradno glasilo Fuesgetten, s splošnim pokolom vseh Židov v ghetih v slučaju ruskega vdora v Madžarsko. Trdeč, da so Židi izjavili "Mi bomo počakali," ko so bili izgnani v ghet, je urednik Lajos Marschalko pojasnil, da Židi upajo, da bodo Rusi predrlji skozi Karpat v osmih ali desetih tednih.

"Njihovo čakanje je izključno skozi nacionalni socializem," izjavlja Marschalko. "Iznajdena je bila metoda takrat, ko je Hitler dejal, da ob koncu vojne ne bo niti enega Žida več."

Ameriško letalo v zraku nad letališčem v Angliji.

Znanje več jezikov

V Združenih državah se je zadnja leta zelo dvignilo zanimanje za učenje tujih jezikov. Univerze, kolegiji in privatne šole nudijo zdaj prilike za učenje tujih jezikov v mnogo večji meri kot kdaj prej. To potrebo je poudarila vojna, ki je res svetovnega obsega in zahteva tudi od Američanov znanje tujih jezikov, ne samo na raznih frontah in v zaledjih istih, ampak tudi doma. Potreba znanja tujih jezikov pa bo ostala tudi po vojni, kajti nobenega dvoma ni, da bodo Zedinjene države po vojni z drugimi svetovnimi velenilami v mnogo tesnejši zvezi kot so bile do sedanje vojne. Ureditev sveta po vojni, pri kateri ureditvi bo morala rada ali nerada sodelovati tudi Amerika, bo zahtevala znanje tujih jezikov tudi od mnogih Američanov, ki bodo imeli opravka s takimi posli.

Zdi se, da po tej vojni bodo najvažnejši svetovni jeziki angleščina, španščina, ruščina in kitajščina. Med važne jezike bodo spadali nedvomno tudi portugalski in francoski. Za Američana, ki bo poleg svoje angleščine znal še rusko, špansko, portugalsko ali kitajsko, bodo odprta mnoga pota; ki drugim ne bodo odprta. V Braziliji, ki je večja kot Združene države, je uradni jezik portugalski; v vseh ostalih ameriških republikah, z izjemo Združenih držav in Kanade, pa je uradni jezik španjski. V par malih primerih pride v poštev tudi francosčina. Kitajski jezik govori nad 400 milijonov ljudi, ruski okrog 170 milijonov. Ruščina kot občevelni jezik pa dosega in bo dosegala še mnogo nadaljnjih milijonov ljudi.

Ta splošno je znanje vsakega tujega jezika v kredit in korist vsakemu, posebno pa mladim ljudem. Slovenski jezik ni nikakoli svetovni jezik, vendar naši v Ameriki rojeni mladinci, ki se je mimogrede od staršev in znancev naučila slovenščine, večkrat koristijo. Ako pa ji ne koristi dosti, pa ji prav gotovo ne more škodovati. Danes imamo med profesionalci, med politiki, v uradih, v trgovinah in obrti, pri organizacijah, podpornih in drugih, mlade ljudi, katerim slovenščina koristno služi. Celo naši fantje v ameriških vojnihih silah so veseli, da znajo slovensko. In če bi nič drugega ne bilo, je že to nekaj vredno, da se naša slovenščina obvladajoča mladina domačo počuti v družbah, kjer se slovensko govori. To vidimo na naših veseljih, sejah in konvencijah. Morda ti mladi ljudje bolj s težavo govorijo slovensko, toda razumejo dobro. Tako ni zadreg in ni treba prevajanja.

V Clevelandu, Ohio, vzdržuje Slovenski narodni dom na St. Clair Avenue že dvajseto leto slovensko mladinsko šolo, kjer se otroci, ki pohajajo javne šole, v šole prostih dneh učijo slovensko čitati in pisati. Iz te šole je izšlo že lepo število fantov in deklet, ki se danes udeležujejo pri slovenskih dramskih društvih, v pevskih zborih, v podpornih društvih in drugod, kjer jim slovenščina prav pride. Šola se je za te mlade ljudi izkazala za dobro ustanovo. Sredi oktobra so začeli novo šolsko leto v tej šoli, in je priporočljivo, da starši svoje šolske otroke vpišejo vanjo. Če se nekoliko bolje priučijo slovenščine kot bi se jo mogli doma, jim prav gotovo ne bo škodovalo, lahko pa jim koristi.

Enake šole so imeli tudi v Buenos Airesu, ki pa so morale zaradi razmer prenehati.

Upoštevat je vredno, da je slovenščina dober ključ do drugih slovanskih jezikov. Kdor zna slovensko, bo brez težav razumel Hrvata ali Srba ter precej dobro tudi Bolgara in Slovaka. Po partedenskem občevanju bo razumel tudi Čeha ali Poljaka. Ruščina, ta največji slovanski jezik, ki se bo morda v bodočnosti uveljavil kot občevelni jezik za večji del vzhodne in južne Evrope in za znaten del Azije, je slovenščini čudovito podobna. Ruski in slovenski jezik sta si mnogo bližja kot na primer slovenski in češki. To pomeni, da kdor zna ali bo znal slovenščino, se bo, če ga bo zanimalo, z lahko pričel ruščino. In zelo verjetno je, da bo imela po tej vojni

Kitajska vojaška straža s ameriški tanki v džungli fronte v Burmi.

Govor McNutta

(Office of War Information, Washington, D. C.)

Predsednik odbora za vojno delavstvo, Paul V. McNutt, je dejal, da je sedanja ameriška vojna produkcija rezultat sodelovanja med upravitelstvom in delavstvom in daleko presega najbolj optimistične upe za najhitrejšo produkcijo.

Ko je govoril v Central Collegeu, Fayette, Mo., dne 25. maja, je McNutt dejal:

"Prva karakteristika vzgoje v demokraciji je poudarjanje človeške vrednosti. Je svobodna v smislu, da pripravila može in žene za svobodo. Je na nasprotnem polju lažjive vzgoje, ki jo rabijo diktatorji, da zakrijejo obzorje človeškega uma.

"Postavili smo si skoro nedosegljive cilje in kovali vojno orožje s tako brzino, da smo presenetili svet. Nobena dežela se ni prestavila na vojno produkcijo v tako kratkem času. V rekordnem času smo gradili ladje, zrakoplove, tanke in puške. Njihov proizvod se bo nadaljeval zato, da bodo na pravem mestu ob pravem času. Mi moramo iti na prejšnjim pogumom in sodelovanjem po vojni. Za vsakoga, ki bo delo potreboval in ki bo hotel delati, da bo dela dovolj.

"Mi se moramo obrniti proč od napačnega mišljenja, da je potrebno imeti več milijonov nezaposlenih. Veliko število nezaposlenih mož in žena vpliva na gospodarsko dobrobit nas vseh. To pomeni neuporabljene odviske. Kar je še bolj važno, ti ljudje postanejo nezadovoljni državljanji. Postavljeno bolj konkretno to pomeni slabo hranjenje otrok, slabo oblečene in slabo stanujoče družine. Mi ne smemo nikdar pozabiti, da je vpostavitve Hitlerja bila mogoča zaradi velike množice nezaposlenih v Nemčiji. Mi ne moremo vzdrževati "malo nezaposlenosti". Nezaposlenost je kakor plaz. Zbira se sporedno z zmoglostjo strojev, ki producirajo boljše hitreje nego morejo biti porabljeni.

"Velikanska naloga produkcije vojnega materiala je bila dosežena skozi sodelovanje upraviteljstva in delavstva. Rezultat tega je bil, da smo lahko napravili velikanske vojne naloge na prostovoljni podlagi. Vojna produkcija je daleč presegla najbolj optimistične upe v naglici.

"To je bilo storjeno med časom, ko smo mobilizirali največjo armado v zgodovini te dežele. Naloga prehrane naroda, in do neke mere naših zaveznikov, je bila dosežena zaradi združenega napora našega kmetijskega prebivalstva. Isto sodelovanje po vojni lahko doseže čudeže v produkciji za mirne čase in v zaposlenosti.

"Če uporabimo našo večnost, našo voljo, našo odločnost, mi lahko garantiramo vsakemu možu, ženi in otroku najvišji življenjski standard, kar jih je svet poznal. Mi imamo tehnično, znanstveno zmoglost in naravno.

Amerika mnogo trgovskih in drugih zvez z Rusijo. Iz tega izhaja, da bo za tako poslovanja potrebovala ljudi, ki bodo poleg angleščine obvladali tudi ruščino. Zato naj bi mladina ne zametala slovenščine, ki je tako dober ključ do svetovnega slovanskega jezika. Otroci se te važnosti ne zavedajo, zato naj bi bila dolžnost staršev, da jih na njo opozorijo.

Partizani se vežbajo za nove bitke

Nekaj sto jugoslovanskih partizanov, ki so se pred manj nego dvema meseci borili v osvobodilni vojski v Jugoslaviji, se sedaj vežba na Srednjem vzhodu, kako se ravna s tanki, oklopnimi avtomobili in drugimi vojnimi stroji. Med njimi sta dve dekleti, ena stara 17, druga 18 let; obe sta bili v bitkah ranjene, mlajša sedemkrat. Delata kot bolničarski pomočnici in sta odgovorni za evakuiranje ranjenec za časa strelskih napadov iz zased, s katerimi presenečajo in motijo Nemce.

Akoravno so na vežbalščih še le kratak čas, so se partizani hitro znašli. Učijo se za šoferje, radiooperatorje, topničarje, mehanike in poveljnike. Vsi so prežeti želje, da se čim prej vrnejo v borbo. Angleški častniki so jim učitelji, jugoslovanski tolmači pomagajo Angležem pri predavanjih in praktičnem pouku. Povprečno so stari po 17 do 20 let, a mnogi izmed njih izgledajo mlajši od 17. Ker pa nobeden nima kratnega lista, nihče ne more dokazati karkoli o svoji starosti.

Med naredniki-učitelji je angleški "Royal Marine", ki je bil na Kreti od Nemcev ujet, pa je na poti v ujetništvo pobegnil v Jugoslavijo iz vlaka in služil dve leti pri partizanih prej, nego se je zopet priključil angleški vojski v Italiji.

V pogovoru z njim o možeh in ženah v Jugoslaviji, s katerimi je živel in delal tako dolgo časa, je rekel: "Naravnost navdušeni so za delo in zelo so bistri in pametni. Niso samo zadovoljni, da gotova stvar vrši gotovo delo, temveč hočejo tudi vedeti, zakaj."

Major srednjih let, ki je dopisnika predstavil zbranim partizanom, je rekel o vojni vobče: "Smatram, da nam je vojna, gledano s širšega stališča, prinesla nekaj dobrega, v kolikor je povzročila, da so Slovenci, Hrvati in Srbi, ki tvorijo naš narod, pozabili na svoje rodbinske prepričanja in postali resnično en narod. Videli smo prepored naroda in zavrgli vse male prepire, ki so nas v preteklosti delili. Sedaj smo zedinjeni in stojimo skupno proti sovražniku." — ZOJSA.

MIHAIL ARCIBAŠEV

SANIN

Poslovenil Stano Kračevac

(Nadaljevanje)

"Jaz prav nič ne odrekam velikanske vloge krščanstvu..."

"Potem nasprotujete samemu sebi!" se je malone zadušil von Deutz v novem, zmagovitem navdušenju in se veselil, da je Jurij neprimerne neumnosti od njega in da se jasno vidi, da ne more on niti približno razumeti, kar je tako vitko in lepo zgrajeno v glavi njega, von Deutza.

"To se 'vam' zdi, da si nasprotujem, v resnici pa... jaz nasprotno... moje misli so popolnoma logične in ni moja krivda, da vi... ne želite mene razumeti," je čisto rezko zavpil Jurij, krenivši na stran. Grizlo ga je. "Jaz rečem in sem vedno rekla, da je krščanstvo že prežvečena snov in da v njem kot takem že ni mogoče in ni zmisla pričakovati rešitve."

"No, dobro, ali pa vi zanikujete blagoden vpliv krščanstva... to je to, da postane ono naravnost podlaga..." je mrzlično hitro lovilo von Deutz svojo misel, ki bi bila skoro zdrsnila pri tem povratku s spomina in je prav tako zvišal glas.

"Ne zanikujem..."

"Jaz pa zanikujem!" se smejavo oglašil od zadaj Sanin, ki je šel ves čas molče. Njegov glas je bil vesel, miren in se je čudno zarezal v viharji in mesarski ton prepričanja.

Jurij je obmolnil. Užalil ga je ta mirni glas in očiten dobrodušen nasmeh, ki je, zazvenel v njem, ni pa vedel, kaj bi odgovoril. Bogve zakaj mu je bilo vedno sitno pregovarjati se s Saninom, kakor da bi vse tiste besede, ki se jih je posluševal, bile čisto drugačne, kot bi jih rabil za Sanina. Jurij je bilo vedno tako, kot da bi stal na polzku ledu in skušal podreti kakšen zid.

Toda von Deutz je zavpil z visokim in besnim glasom; pri tem se je spotaknil in rezko zažvenketal z ostrogami.

"Zakaj pa, če vas smem vprašati?"

"I, tako," je z nejasnim izrazom odgovoril Sanin.

"Kako tako!... Če govorite, govorite take stvari, ki jih lahko dokazate!..."

"Čemu bom pa dokazoval?..."

"Kako, čemu?"

"Nič mi ni treba dokazovati. To je moje prepričanje, da bi pa vas prepričeval, si niti najmanj ne želim in bi bilo brez vsakega zmisla."

"Prosim, če bi vsi tako mislili," je rezervirano izpregovoril Jurij "potem bi morali vso literaturo vreči v staro šarol!"

"Ne, čemu neki?" se je odzval Sanin. "Literatura je velika in zanimiva stvar. Literatura... Prava literatura, kot jo razumem jaz, ne polemizira z vsakim puhloglavcem, ki nima drugega dela in bi rad prepričal ves svet, da je pameten... Ona preureja celo življenje in človeštvo jo od rodu do rodu varkava globoko v kri. Če bi uničili literaturo, bi izgubilo življenje mnogo barve in bi postalo sivo kot fotografija..."

Von Deutz se je ustavil, spustil Jurija naprej, se pridružil Saninu ter vprašal:

"Ne, prosim... mene nenavadno zanima misel, ki ste jo sprožili vi..."

"Moja misel je zelo enostavna," se je zasmel Sanin, "in če bi tako radi, vam jo lahko razložim. Po mojem je odigralo krščanstvo v življenju žalostno vlogo... Takrat, ko človeštvo že ni moglo več vztrajati in je že malo manjkalo, da bi se ne lotili vsi ponižani in prikrajšani razuma in z enim udarcem prevrgli neznožno težko in nepravilni družabni red s tem, da bi uničili vse, kar je živelo od tuje krvi, se je kot nalašč prav takrat pojavilo tiho, pohlev-

no, nadebudno krščanstvo. Ono je obsodilo borbo, obljubljalo notranjo blaženost in vdahnilo sladko spanje; dalo je religijo, da se ne sme protiviti zlu z nasiljem in je, kratko povedano, izpustilo vso paro!..."

Tisti ogromni značaji, ki jih je stoletno zatiranje vzgajalo za borbo, so šli kot idijotje vseh idijotov na areno in so s tako močnatostjo, ki bi bila vredna neskončno drugačne uporabe, malone z lastnimi rokami drli kožo raz sebe! Njihovim sovražnikom pač ni bilo treba nič boljšega!... Sedaj je pa treba zopet stoletij in stoletij, treba je neskončnega poniževanja in zatiranja, da bi zopet zavaloval upor. Človeško osebnost, ki je preveč nebrzdana, da bi mogla postati suženjska, je pokrilo krščanstvo s spokorniško raševino in skrilo pod njo vso pestrost svobodnega človeškega duha... Ono je prevaralo močne, ki bi lahko takoj, že sedaj vzeli v roke svojo srečo in je preneslo središče njihove težnosti v bodočnost, v sanje po neuresničljivem, po tem, kar ne bo iz njih zagledal nihče... Vsa krasota življenja je pa izgnila, poginila je svobodna strast, poginilo je vse, kar je bilo krasnega in ostala je samo dolžnost in nezmislne sanje o prihajajoči zlati dobi... zlati za druge, seveda!... Da, krščanstvo je odigralo grdo vlogo in Kristusovo ime bo ležalo še dolgo kot prokletstvo nad človeštvom!..."

Von Deutz se je nenadoma ustavil in videti je bilo v temi, kako so se dvignile in omahnile njegove dolge roke.

"No, veste!" je izpregovoril z nenavadno plašnim in dvomečim glasom.

V Jurijevi duši je vzklilo zapleteno čustvo: kakor da bi ne bilo v Saninovi besedah nič posebnega in kakor da bi lahko Sanin in tudi Jurij govorili in mislili vse, kar bi hoteli, toda senca ogromnega strahu pred Neznanim, strahu, ki je Jurij pozabil o njegovem bivanju v svoji duši in ni hotel nanj misliti, je legla na njegove misli, ki so se bile ustavile. To skrito bojaznen je Jurij začutil in ona ga je užalila.

"Ali si pa vi tudi predstavljate tisto krvavo mašo, ki bi se vzdignila nad človeštvom, če bi je krščanstvo ne bilo napovedalo in svarilo pred njo?" je vprašal v nenavadni, ostri jezi nad Saninom.

"Eh!" je zamahnil z roko Sanin. "Pod krinko krščanstva je prvič zalila arene mučeniška kri, potem so pot ljudi ubijali, jih metali v ječe, v blaznice; dan za dnem lije toliko krvi, da ne bi mogel noben svetovni prevrat napraviti več! Huje od vsega je pa to, da dosežejo ljudje vsako izboljšanje svojega položaja na isti način kot prej, to je z revolucijo, z anarhijo, na podlago svojega življenja pa še vedno kljub temu polagajo človekoljubje in ljubezen do bližnjega... Nastanejo pa neumne tragedije, hinavstvo in laži... ne riba ne meso!... Jaz bi rajši videl, da bi takol nastala svetovna katastrofa kot pa medlo in nezmislno, pogubno življenje še za dvatisoč let naprej!"

Jurij je molčal. Čudno je bilo to, da se niso njegove misli ustavile pri vsebini besedi, ampak pri sami Saninovi osebnosti. Saninovo zavestno prepričanje se mu je zdelo nenavadno žaljivo in sploh neznožno.

"Povejte, prosim," je hipoma izpregovoril, ne da bi sam tega pričakoval ter se predal strastni želji, da bi zbedel Sanina: "čemu govorite vedno v takem tonu, kakor bi počuvali majhne otroke."

Von Deutz se je začudil, se zmedel in nekaj zamrmral ter pri tem pomirjevalno zažvenketal z ostrogami.

(Dalje prihodnjič.)

ALLIED BOMBS SHATTER FACTORY AREA IN PARIS

A STREET IN UNHAPPY PARIS is pictured in the ruin that an Allied bomb recently made of it, according to the caption accompanying this radiophoto from Switzerland. Note the shattered buildings, the littered pavement, the blasted and leafless trees. If the caption is correct, Nazi war factories or communications were not far away, for it is these the Allied airmen have been relentlessly destroying.

v bližnje mestce. Tamkaj se je v gostilni "Pri princu" razveseljal, to se pravi, plosnil je dekle po močnem hrbtu, da je kar tlesnilo, potem pa je vrgel v avtomat dva novčica in z odprtimi usti prisluškoval poturiju. Nekoč je Pierre zbolel, v ušesih se mu je napravil tvor, kar ga je močno bolelo. Ko je bil še otrok, mu je bila največja zabava, jezdit na kozi in zmikati materi posušene fige. Imel je ženo-Jeanne in v ljubezni jo je često prijel za prsi, ki so bile trde in porjavele kakor grozdi v dobrem, solnčnem letu. Takšno je bilo življenje Pierra Deboisa. Tedaj pa se je morala Francija nenadoma boriti za svojo svobodo ali si pridobiti premoga ter je postal vojak 118. redovnega polka.

Pet sto korakov oddaljen od Pierra Deboisa je sedel Peter Waldmann; njegovo življenje je bilo od življenja Pierra Deboisa tako različno kakor je krompir različen od grozdja, kakor sever od juga—in je bilo zopet tako nenavadno slično, tako podobno, kakor so si podobni vsi zemeljski sadovi, vse dežele in vsa življenja. Peter ni nikdar živel grozda, videl ga je le včasih v izložbah. Glasbe ni ljubil, o praznikih je kegljal. Postal je slabe volje, če je solnce pripekalo z neba in če ni hotelo deževati, ker se je potem posušila trava in so dajale Petrove krave slabo mleko. Nikoli ga niso bolela ušesa. Nekoč se je prehladil in je ležal skoro teden dni v mrzlici. Kot otrok se je igral s starim očetovim jazbecarjem in je skušal uloviti trepetajoče solnčne pege na steni. Njegova žena Johanne je bila bela kakor mleko, brhka kakor kuhan krompir in to je bilo Petru všeč. Takšno je bilo Petrovo življenje. Potem pa—nekateri so rekli, da se bori Nemčija za svojo svobodo, drugi, da si hoče pridobiti premoga in železa—je postal Peter Waldmann vojak 87. nadomestnega bataljona. Na ozkem pasu "zemlje med frontama" ni bilo ne svobode ne premoga—bile so tam samo gnijoče kosti in zarjavela žica—toda ljudje so hoteli—naj stane, kar hoče—osvojiti to zemljo, ki ni bila od nikogar. O tem so razmišljali v štabih, o tem so govorili akti. 24. aprila 1918 je poklical častnik Pierra Deboisa k sebi in mu zaukazal, naj se splazi po zapuščenem strelskem jarku, po tako zvanem "mačjem koridorju", k nemški postojanki in izsledi, kje so postavljene nemške straže.

Pierru Deboisu je bilo osem in dvajset let. To je kajpak zelo malo. Najfinejši svetlobni žarek živi stoletja in stoletja. Ko je Pierre slišal povelje, je razmišljal o tem, da žive trtne uši, ki uničujejo trto, in da so bolezn, ki uničujejo ljudi, da je sedaj vojna in se zato človeškega življenja ne sme meriti po letih, temveč po urah. Do dveh po polnoči so manjkale še tri ure in petnajst minut. To je bilo dovolj časa, da si je prišil gumbe, pisal Jeanni, naj ne pozabi oškropiti trte z žveplom, in potem, da je šel izpil z glasnim cmakanjem črno kavo, grenko kavo, objemajoč z obema rokama posodo.

Ob dveh ponoči je splezal Pierru Debois na spolzko ilovico, da bi osvojil "zemljo med frontama". Dolgo časa je potreboval, preden se je splazil skozi "mačji koridor", pri čemer se je zadel ob kosti in bodečo žico. Potem je bilo "mačjega koridorja" konec in na desno in levo sta se cepila druga taka zapuščena rova, osamljena kakor zapuščeni hiši. Ko je premišljeval, katerega si naj izbere, ali levega ali desnega—kajti oba sta vodila k sovražniku—torej v smrt—je sklenil Pierru odpočiti si. Mirna samota kraja mu je ugajala in v tem občutju si je prižgal pipo, siromašno, od ilovice zamazan vojaško pipo. Bilo je zelo tiho—ljudje so se podnevi glasno streljali, ponoči pa so brez šuma drug drugega ubijali s tem, da so pošiljali iz jarkov posameznike—kakor Pierra—k se morali plaziti kakor kače, ali pa so pošiljali na drugo stran strašne mine. Pierre je kadil iz pipe in je gledal proti gosti zvezdami posejanemu nebu. Ni meril oddaljenosti zvezd, ni bral iz njih in tudi ni primerjal svetov tam zgoraj s svojo vasico in Provanso. Razmišljal je samo: če je tam na jugu prav taka noč

—je to dobro za trte in za Jeanne; Jeanne ljubi tople noči. Ležal je in kadil in z vso toplino svojega kosmatega, živalskega života se je veselil, da na tej "zemlji med frontama" še živi, diha—in kadil in da more še ghati z rokami in nogami.

Toda Pierre še ni dobro razžgal pipe, ko se je nenadoma prikazal iz nekega kota zažet človeški obraz in se tik pred njim dvignil. Nekdo se je splazil proti njemu in se mu med plazenjem povsem približal. Pierre je zagledal obraz—svetel, širok obraz, ki ni bil prav nič podoben viničarskim in pastirskim obrazom iz Provance. Pierre je gledal v tuje črte, videl je tujo čelado in tuje gumbe. Bil je Peter Waldmann. Pierru pa je bil enostavno—sovražnik, enostaven kakor—vojna, enostaven kakor—smrt. Ni vedel, da je poklical prejšnji večer neki nemški poročnik vojaka Petra k sebi in mu nekaj zaukazal, da je nato Peter zakrpal suknjo, nato pisal Johanni, naj ne zane-mari brejih krav, in končno čmokačje pojedel juho. Pierre ni vedel ničesar o tem in, četudi bi vedel, bi ni doumel, kajti na oni mali točki—točki med točkami—

je videl v Petru enostavno so-vražnika, in ker je nenadoma zadel ob tega plazečega se so-vražnika, je napravil Pierre isto kakor njegov praded v gozdu isto kakor volk, potuhnil se je se napel, pripravljen, da plani na plano. In Peter—ki je nenadoma zapazil sovražnika tako blizu sebe, da je slišal, kako mu je bilo srce, je napravil isto kakor njegov praded v gozdu, isto kakor volk, iztegnil je roke in pritegnil noge k sebi, da bi bo-lje odmeril skok.

(Dalje prihodnjič.)

V Prosveti so dnevne svetovne in delavske vesti. Ali jih čitate vsak dan?

Razni mali oglasi

DRUŽABNIK INVALIDU. Stanovanje, hrana in plača. 6016 Wabansia Merrimac 6299.

PRODA SE vsled bolezni, dve stanovanja, 4-4 sobna hiša, konkretna podlaga. Mesečni dohodek \$57.00. Cena je \$3,600. Lastnik: 4825 S. Ada st. Lafayette 5885.

MEN AND WOMEN HELP WANTED

ESSENTIAL INDUSTRY

DOING IMPORTANT WAR

WORK

GOOD PAY

GOOD TRANSPORTATION

Near Southwest Side

PROTECTOSEAL CO.

1920 S. Western Ave.

The battle for the World is on!

and husbands are fighting and dying this very minute.

They, in the front lines, are throwing in everything they have.

We, behind the lines, must do the same.

Remember, this is the battle for the WORLD. Our world. And we've got to win it. That's why Uncle Sam expects every dollar, like every soldier, to do its duty.

Put this Fifth War Loan over... buy more War Bonds than you think you can!

NOW THAT the chips are down... now that our men are writing decisive history with their blood...

There can be no halfway measures for us.

The greatest battle in the history of the world must be matched by the greatest war loan in the history of the world.

That's what Uncle Sam says... the same Uncle Sam for whom your brothers and sweethearts

Back the Attack! - BUY MORE THAN BEFORE

SLOVENE NATIONAL BENEFIT SOCIETY

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago 23, Ill.

This is an official U. S. Treasury advertisement—prepared under the auspices of Treasury Dept. and War Advertising Council.

Pipa miru

Ilija Ehrenburg

Najfinejši svetlobni žarek potrebuje tisočletja, da dospe z zvezd k nam, človeško življenje pa je kratko—detinstvo, ki mine v igri, potem ljubezen, delo, bojezen in smrt. Imamo nenavadno močne daljnogledne, razpredelnice, razum, oči—toda, kako bi se dala iz vsega tega napraviti tehnika, ki bi mogli na njej stehitati to kratko življenje; v eni skodelici najfinejši svetlobni žarek, brezkončne vrste stevilk, prostor, svetovje—v drugi postanek in konec človeškega semena, združitev, kako gre v klasje in kako usahne?

Kdo ve, mogoče tehta štirideset ničevih človeških let več.

Bila je vojna. Nekoč je dobila pridevek "velika" ali "mala", da bi jo mogli enkrat za vselej razlikovati od drugih, prejšnjih ali poznejših vojn. Za ljudi, ki so živeli v tistem letu, je bila enostavna vojna, enostavna kakor—kuga, enostavna kakor—smrt. Bila je vojna in na neki točki, točki med točkami—v bližini groblja, ki se je preje imenovala

lo Ypern (belgijsko mesto, znano iz svetovne vojne), so ležali, sedeli, jedli in umirali tuji, ki so prišli semkaj, umirali so hitre smrti, dvigajoč roke kvišku. Imenovali so jih 118. redovni polk-francoske armade. V tem polku, ki so ga sestavili na jugu, v Provansi, so bili kmetje: viničarji in pastirji. Šest mesecev so jedli in spali ti kodrolasi, temnopolti ljudje v ilovnatih kotanjah, streljali, umirali drug za drugim, dvigajoč roke kvišku, v štabu pa so rekli: 118. redovni polk brani postojanko pri "Črnem prehodu."

Njim nasproti, pet sto korakov daleč, so sedeli drugi ljudje in so prav tako streljali. Med njimi je bilo le malo kodrolasih in temnopoltih. Bili so svetli in imeli so jasne oči, na prvi pogled so bili močnejši in okornejši kakor viničarji in so govorili v drugem jeziku. Bili so pomorjanski kmetje in v drugem štabu so jim rekli 87. nadomestni bataljon pruske armade.

To so bili sovražniki in med sovražniki je ležala zemlja, o kateri so viničarji in kmetje rekli: "Zemlja med frontama." Spadala ni niti k nemškemu cesarstvu niti k francoski republiki niti k belgijskemu kraljestvu. Ležala

je tamkaj, razrita od izstrelkov, križem razjedena z zapuščenimi strelskimi jarki, polna belečih se človeških kosti in rjaveče kovine—mrtva, nikomur pripadajoča zemlja. Na njeni garjavi koži ni ostala niti ena sama travnata bilka nepoškodovana in julija je dušiče smrdela od nesnage in krvi. Toda za noben še tako blagoslovljen vrt z najbolj hotnejšim sadijem in najkrajšimi cvetkami se ljudje niso nikoli tako borili kakor za to puščavo, ki je bila namenoma prepuščena trohnenju. Vsak dan se je splazil kdo iz nemških ali francoskih kotanj na "zemljo med frontama" in je mešal rumeno ilovico z lepljivo, rujavo krvjo. Nekateri so rekli, da se bori Francija za svojo svobodo, drugi, da si hoče napleniti premoga in železa. Toda Pierre Debois, vojak 118. redovnega polka, se je boril le, ker je bila vojna. Pred vojno je gojil trto. Če je mnogo deževalo ali če je trta ne je prepredla njegovo trtje, je bil Pierre slabe volje in je bičal svojega psa s suhimi vejami, ker mu je preveč pojedel. Ob dobrih letinah, ko je prodal ves pridelek, pa si je kupil naškroban predsrajnik in se odpeljal